

Šli jsme dolů příkrou strání, boříce se po pás ve sněhu a dech náš zarážel sněhový vír, který řezal naše tváře. Bylo to dva dny po nezdařeném nástupu, v němž vykrvácelo tolik lidí, kteří tu padli téměř do jednoho. Ve vypálené vesnici oddechli jsme si za polorozbořenou stodolou. Dále jsme šli husím pochodem až k mostu na němž ležela koruna stromu propletená dráty. Bylo půl jedné v noci. Ve spoustách sněhu mizela téměř vesnice, která před třemi dny byla svědkem nezdařeného nástupu. V hluboké tmě, vcházíme do jedné z prvních chalup. Jaká to spoušť! Vše rozbito a zničeno, zbytky jídel a nádobí, naše i ruské zbraně, vše v jednom chaosu spolu s křečovitě nataženými mrtvolami. Svit naší svíčky nejasně osvětluje tuto zkázu.

Zimní idyla na dobové fotografii je kontrastem k hrůzám a nelidské tváři války představené v úryvku z deníku Josefa Křepelky, příslušníka vysokomýtského pluku

Širou nocí jdeme k dalšímu stavení. Proti nám z temné světnice vyrazí ztuchlý vzduch a puch a v pološeru zříme tři raněné. Chtějí pít, horečka smrti sálá jim z očí a my vyhovujeme jejich prosbě. V druhé polovině světnice leží dvě zdechlé krávy a mezi nimi jako struna napjat černá se mrtvý polní myslivec. Na nízké posteli umírá tiše již v bezvědomí rakouský pěšák a nad nim bliká malá petrolejová lampa. Přikrýváme jeho zkrvácený život a odcházíme dále vlhkým sněhem kolem černých plotů.

Venku jest chlad, smutno a vlhko. Kdes padla rána a ozvěna budí ze sna zamklé lesy. Vichřice se utiňuje a sníh více nepadá. Naproti za řekou, na druhé

straně údolí, běží čára rakouských zákopů dobře znatelná v bílém sněhu. Vychází měsíc a oblévá svým svitem sněhové plochy a černě nehybně stojící karpatské lesy. Zapadající ve sněhu stoupáme pomalu k chalupě, která stojí nejbližší. Pět set kroků výše jest viděti ostnaté dráty a na bílé ploše od nich dolů v modravém sněhu ve tmě zářícím odleskem měsíce, tmavé skvrny. Jsou to mrtví.

Rychle vcházíme do síně malého domku, v jehož oknech jest tma. Zamčené dveře lehce vysadíme z veřejí a téměř bez dechu hledíme do temné kuchyně. Není tam nikdo, jen slabý žlutý paprsek proniká dveře, vedoucí do další světnice. Vcházíme opatrně, srdce tluče nám rychlými údery a vidíme, že zde není toužebně očekávaných Rusů, jen hlas kohosi ležícího na zemi za velkým železným kufrem praví jako v horečce: „Hoši, pro všechno na světě, převažte mi tu ránu, strašně to bolí!“ Jest to jeden z našich, který zde již tři dny čeká pomoci, jsa živen gazdou, který mu dává mléko.

V kuchyni zatím, hoši, kteří našli v zaházených tornistrech mnoho různého jídla, vaří si černou kávu a vidím, že jest jim lépe než předešlé dny v zákopech, kde v mrazu a chladu očekávala je smrt. Jak by nám ta káva chutnala nebýt těch krvavých skvrn na podlaze...

Tyto dva jednoroční dobrovolníky oblečené v čisté vycházkové uniformě a pěkně ubytované v zázemí čeká podobný „hotel“ na frontě jako na snímku vpravo